ל) [שמות כב], ב) ועייןלש"ל, ג) גי׳ רש"ל דגחלת יחררה דחד ונדים דחד.

תורה אור השלם ו. כי יבער איש שדה או ו. כָּי יַבְּטֶּוֹ אִישׁ שְּׁוֶּיוֹאוּ כֶּרֶם וְשִׁלַּח אֶת בְּעִירוּ וּבָעֵר בִּשְּׂדֵה אַחֵר מִיטַב ומיטב שמות כב

הגהות הב"ח

(h) רש"י ד"ה היכי וכוי והזיק בטמון מי לא "ה ה"ג וכו" מיחייב: (ב) ד' ימס"ל לגחלת וחררה דחד וגדיש דחד: (ג) ר"ה בגדיש וכו׳ אמאי משלם האי חררה שן הוא:

גליון הש"ם

רש"י ר"ה דסתם דלתות בו' ולא תימא משונה. עין כאלוים כפוקיים מי ג': תום' ד"ה וליחייב בו' האי לישנא בו' ונראה מכאן לדקדק, ע" לקמן דף כז ע"ב תד"ה אמאי פטור: ד"ה תפשום כו" רמחייבי' בלקיחה לחודא. עי' לעיל דף כ ע"ח מוספות ד"ה מתגלגל:

הגהות הגר"א

[א] גפ' אלא למאו כו'. נ"ב הרי"ף ורמב"ם מפרשים שחזר מתי ראשוו כגוו שנפלה כו' ומפרשים דחיוב חליו הוא משום ממונו ועבהגר"א סי מי"ח ס"ק (ועבהגר"א ל"ג):

מוסף רש"י

בנזקי ממונו. שהזיק ממונו, דכתיב כי תנא, מעלמה, שהדליק משמע שלו והלכה ודלקה בתוך של חבירו (לקמן ם:). גופו. בנזקי שקראו מבעיר בידיס (שם). לומר לך אשו משום חציו. כזורק חן שמזיק למרחוק דאיהו גופיה עביד, הכא נמי איהו גופיה עביד, ונפקא מינה לחייבו בארבעה דברים אם החק נה אדם (שם). נה אדם (שם).

בנוקי ממונו. דכתיבא כי תלא אש דמשמע מעלמה: בנוקי גופו. דקרי ליה מבעיר: היכי משכחת לה. אילו אדם זורק חץ והזיק בטמון (ח) לא מיחייב בנזק הא קיימא לן בהאי פירקין (דף כו:) פלע מחת פלע נשמות כבן לחייב את השוגג כמזיד ואונס כרלון. לישנא אחרינא 👚 ורגל להלכותיהן אבל באדם המזיק לא חלק הכתוב דכתיב פלע מחת

האי חץ לעולם בטמון הוא נכנס ומזיק ולא שמעתי: וניחא ליה. ומשני לה הכי: ונפלה גדר. של חלר: שלא מחמת דליקה. דאי מחמת דליקה חליו הם: דכלו לו חליו. שבשעה שהדליק האש דהיינו זריקת חץ לא היה ראוי להזיק בחצר חחרת: חית ליה נמי משום ממונו. והיכא דליכא לחיוביה משום חליו ואיכא לחיוביה משום ממונו מחייבינן ליה הלכך לענין גלוי אע"ג דכלו לו חליו חייב משום ממונו: וכגון שהיה לו לגודרה. בטרם תעבור הדליקה שם היה לו שהות ויכול לגודרה: ולא גדרה. דאע"ג דליכא לחיוביה אהבער ראשון מתחייב על שם סופו שלא שימר גחלתו לגדור בפניה: שורו הוא ולא טפח באפיה. הרי זה ככונס שורו לדיר ולא נעל בפניו ויצא והזיק: וכי מחחר דמחן דחים ליה משום חליו אית ליה נמי משום ממונו מאי בינייהו. היכא דגחלת שלו היתה מאי איכא בין ר' יוחנן דמחייב ליה משום תרתי לר"ל דלא מחייב ליה אלא משום חדא דהא על כרחך היכא דגחלת שלו נמי פליגי דהא

אמרן לעיל [כב.] לרבי יוחנן אשו משום חליו אלמא באשו נמי פליגי היכא דגחלת שלו בשלמה עד השתה דשמעינן משום חליו דוקה ולהו משום ממונו וכדאמרת ממון אית ביה מששא הא לית ביה מששא איכא בינייהו היכא דאיתיה ממונו וליתיה חליו כי הך דנפלה גדר דכלו לו חליו דלמ"ד משום חליו דוקא פטור אבל השתא דלתרוייהו חייב מאי בינייהו: לחייבו בד' דברים. למ"ד משום חליו נמי מחייבינן ליה אם שרף אשו יד אדם חייב בארבעה דברים נזק ולער ריפוי ושבת אבל בבושת לא דאמרינן בשילהי פירקין [מ.] אינו חייב על הבושת עד שיהא מתכוין אבל ד' דברים חייב דפשיעה היא דהוה ליה לאסוהי אדעתיה שהרוח מוליכתה וכדאמרינן בשילהי פירקין [שם] נפל מן הגג ברוח מלויה חייב בד' דברים ופטור על הבושת למ"ד משום ממונו פטור. והוא הדין נמי דאיכא בינייהו כל הני דלעיל [כב.] כלב וגמל דלמ"ד משום חליו חייב דהא ממונו אע"ג דלאו חליו וחליו אע"ג דלאו ממונו אית ליה ולמאן דלית ליה חליו פטור אא״כ מסכסכת כדאוהימנא לעיל [שס] והאי דנקט ד' דברים משום דאפילו היכא דהגחלת שלו משמע לו דיש חילוק בדבריהם ועוד דמילחא דשכיח היא. מפי המורה שמעתי ש אבל לשון ראשון נראה לי: מאן חייב בעל הכלב. אמתניתין מהדר דקתני על הגדיש משלם חלי נזק: ה"ג וליחייב נמי בעל הגחלת. דהא בין מר ובין מר משום ממונו אית להו הלכך לר' יוחנן דאמר לעיל [שם] על הגדיש משלם חלי נזק דלרורות הן לשלם בעל הגחלת חלי האחר דהא ממונו הוא וריש לקיש דאמר על הגדיש כולו הוי פטור לשלם בעל הגחלת כוליה והס"ד ג' דגחלת (כ) דחד וחררה וגדיש דחד: בששימר גחלסו. שנעל דלתות ביתו יפה ואונס הוא: זאם אומרת. מדחייב לבעל כלב אחררה נזק שלם אלמא לאו שינוי הוא זה שחתר את הדלת: דססס דלסום חסורום הן אלל הכלב. °ולא תימא משונה הוא ופלגא נזקא משלם: בגדיש דעלמא. אמאי משלם (מ) חררה הא שן הוא ובעינן שדה אחר דניזק וליכא: ספשוע.

בנזקי ממונו וסיים בנזקי גופו לומר לך אשו משום חציו אמר רבא קשיא ליה לאביי למ"ר אשו משום חציו ממון באש דפמר רחמנא היכי משכחת לה וניחא ליה "כגון שנפלה דליקה לאותו חצר ונפלה גדר שלא מחמת דליקה והלכה והדליקה והזיקה בחצר אחרת דהתם כלו ליה חציו אי הכי לענין גלוי נמי כלו ליה חציו 🗷 אלא למאן דאית ליה משום חציו אית ליה נמי משום ממונו יוכגון שהיה לו לגודרה ולא גדרה דהתם שורו הוא ולא מפח באפיה וכי מאחר דמאן דאית ליה משום חציו אית ליה גמי משום ממונו מאי בינייהו איכא בינייהו גלחייבו בארבעה דברים: על החררה משלם כו': מאן חייב בעל כלב וליחייב נמי בעל גחלת יבששימר גחלתו אי כששימר גחלתו מאי בעי כלב התם "בשחתר אמר רב מרי בריה דרב כהגא זאת אומרת םתם דלתות חתורות הן אצל כלב דאכלה היכא אילימא דאכלה בגדיש דעלמא הא בעינן יוביער בשדה אחר וליכא לא צריכא ידאכלה בגדיש דבעל חררה תפשום ידפי פרה כחצר

וליחייב בעל הגחלת. האי לישנא לאו דוקא דהא מיתוקמא

דאכלה בגדיש דבעל החררה אלא כלומר שיפטר בעל הכלב מחלקו של בעל הגחלת ולא ישלם כי אם הרביע וא״ת ואמאי לא פריך וליפטר בעל הכלב מן החררה ° ונראה מכאן לדקדק דיותר יש לאדם ליוהר עלמו שלא יזיק אחרים משלא יוזק שמחויב לשמור גחלמו מן הכלב אע"פ שאין לו רשות ליכנס לביתו כדי שלא יזיק אחרים ואפשר לשמור עלמו כדי שלא יכנוס כלב כדי ליטול חררתו וכן משמע בהמניח (לקמן דף לה.) בשמעתין דקדרין דפריך אי נתקל פושע שני נמי ליחייב אלמא חשיב שני פושע לחייבו בנזק שלישי ואינו פושע לענין שיפטר ראשון בנוקיו: בששימר נחלתו. וא"ת ומה שמירה היא זו כיון שיכול הכלב ליכנס שם בחתירה דסתם דלתות חתורות הן אצל הכלב וי"ל כיון דנטר כדנטרי אינשי לא אטרחוהו רבנן טפי: בשחתר. ואם תאמר ולישני כגון דנפלה גודא בליליא וידע בעל הכלב ובעל הגחלת לא ידע ויש לומר דאין זה רגילות דבעל הכלב ידע ובעל הגחלת לא ידע ולקמן גבי עיזי דבשדות רגילות הוא לפעמים: בתב דלתות חתורות הן. תימה דלמא משום דהוי תחילתו בפשיעה וסופו באונס תחילתו בפשיעה משום פתיחה ויש לומר דה"כ לה מיחייב בחתירה כ"ה רביע כי היכי דהוה מתחייב בפתיחה שהיה בעל הגחלת מתחייב מחלה אבל אין לתרך דלא אמרינן תחלתו בפשיעה בבתים פתוחים וסופו באונס בנעולים כיון דגבי נעולים לא הוי שום פשיעה כדאמרינן

ממון באש דפמר רחמנא היכי משכחת לה. פי׳ נטלמא למ״ד

ממונו כמו קרן שן ורגל חייב טמון שבממון מלינו חילוקים בקרן שן

אשו משום ממונו אין תימה דפטור טמון ואע"ג דבכל מקי

פלע ודרשינן בסוף פירקין (דף כו:)

לחייב על השוגג כמזיד וחונס כרלון

לפיכך אין סברא לדרוש אשו משום

חליו: מאר בינייהו. הוה מלי

למימר איכא בינייהו כל הני דלעיל

כלב שנטל חררה ואנחי אנוחי בגדיש

דלרבי יוחנן משלם על שאר הגדיש

חלי נזק ולר"ל על שאר הגדיש פטור

ולרבי יוחנן אפילו לא הלית בגופו

של עבד קס ליה בדרבה מיניה

וטמון היכא שלא כלו חליו חייב לרבי

יוסנן: וליחייב בעל הגחלת.

פירוש גם בעל הגחלת ולא שיפטר

בעל הכלב לגמרי כדפ"ל (דף כב.

ד״ה ואי) גבי חנוני אמאי חייב ועוד

אי בשלא שמר גחלתו ומפטר בעל

הכלב אמאי קאמר (לעיל יט:) מתני׳

באדייה אדויי ודרב הונא בעלמא

איתמר לימא דרב הונא קאי אמתני׳

קשרו אדם חייב הקושר נ״ש ובעל

התרנגול פטור כמו הכא דפטור בעל

הכלב אלא ודאי בשלא שימר גחלתו

חייב נמי בעל הכלב ולכך לא

מיתוקמא דרב הונא אמתני' דקשרו

אדם חייב משמע דחייב הכל הקושר

ובעל התרנגול יש לו להתחייב כמו כו:

בהפרה (לקמן דף נב:) דלא אמרינן מגו דהוי פושע לענין חרש הוי פושע לענין פקח כו' ומגו דהוי פושע לענין גמלים הוי פושע לענין שוורים דלא דמי דהתם ודאי לא אמרינן מגו משום דלגבי פקח או לגבי שוורים הניזקין לא פשעי כלל אבל הכא פושע הוא בכלב זה לענין זה הגדיש להיות ניזוק בגחלתו בפשיעה היכא שלא שמר גחלתו לכך יש להתחייב אפילו מוקין באונס למאן דמחייב תחילתו נפשיעה וסופו באונס: תפשום דפי פרה כחצר הניזק דמי. דמדקא משלם חררה: דפי פרסו. של מזיק האוכלת בחצר הניזק: חימה דאמאי לא פשיט משאר גבי דמתני׳ דתנן השן מועדת לאכול כחלר הראוי לה ומההיא דאכלה מזידי הרחבה ומחוך החנות ועוד אותם שהיו מדקדקין משיסה בו את הכלב למה לא הביאו מתניתין כלב שנטל חררה דדייק מינה השתא ועוד מאי קאמר מאי בעי ריפתך בפומא דכלבאי כיון שהכלב לקחה ונראה לר"י דמכל הנהו דמתניחין לא מצי למפשט ולא מההיא דנטל חררה משום דס"ד דאם לקחה הבהמה פירות בחצר הניזק ואכלה ברשות הרבים יז [או בחצר המזיק] חייב ° דמחייבינן בלקיחה לחודא וכן הסברא נוטה דכיון דפשע בלקיחה מה לנו באכילה והא דממעטינן משדה אחר רשות הרבים היינו לקיחה וקמבעיא ליה כגון אם הושיט פירות גפי פרה חש"ו ועכו"ם דלאו בני חשלומין נינהו וכגון שהבהמה לא היתה

יכולה ליקח אם לא שהושיט לה ואי כחצר הניזק דמי חייב בעל הפרה ואי כחצר המזיק דמי פטור כיון שנתנו אחר לחוך פיה והא דקאמר תפשוט לאו ממתני׳ אלא מסוגיא דשמעתין דאוקמה אכלה בגדיש דבעל החררה שמע מינה דבעו לקיחה ואכילה בחצר [הניזק] אף על פי שאין טעם בדבר זה מה לורך באכילה אלא דגזירת הכתוב הוא ותפשוט כשנתן אחר לתוך פיה דחייב דכחלר הניזק דמיא דאי כחלר המזיק דמיא ומלי אמר ליה מאי בעי ריפתך בפומא דחיותאי ה"ג מלי א"ל מאי בעי ריפתך בפומא דכלבאי

עין משפם

נר מצוה

בח א מיי פי״ד מהלרוח

טוש"ע ח"מ סי מיח סעיף

טוט"ע ווימן ספי"מ פי"ד יג ועיין במ"מ פי"ד מהלכות מקי ממון הלכה

מקי ממון הלכה

סמג עשיו סו טוש"ע שם

סעיף ו וסעיף יג: ב מייי שם הלכה טו

טוש"ע שם סעיף יו: סא ד ה ו מייי פ"ב שם הלכה יו יח ועי

בהשנות ובמ"מ סמג שם

טור ש"ע ח"מ סי' שלב: סור ד''ע ח"מ סי' שלב: סב ז טוש"ע ח"מ סי'

שנא סעיף ו:

מקי ממון הלכה ד

רבינו חננאל בנזקי ממונו, כי תצא, וסיים בנזקי גופו, המבעיר, לומ' לך אשו משום חציו. אמר רבא קשיא ליה לר' אמי לר' יוחנן דאמ׳ אשו משום . חציו, טמון באש דפטרי חרמי שחולהיו על ר׳ י יהודה היכי מע ובאנו לומר כגון שהצית אש בחצר ונפל גדר שלא האש והזיקה בחצר אחרת דכלו חציו בחצר ראשונה. . אלו לא נפלה הגדר לא היתה האש עוברת באותה החצר. והקשי', איהכי אפי' בגלוי פטור הוא אכ בגיו כטון יווא דכלו חציו, וכל שכן על הטמוז. ופרקי' מאז דאית נמי משום ממונו, וכגון שהיה לו לגדור בפניה שלא תעבור ולא גדר. ואקשי' וכי מאחר דמן . דאית ליה משום חציו אית ליה נמי משום ממונו, בגלוי דכיון דהוה ליה שלא לשמור ולגדור תעבור הדליקה כמו שחיב לשמור בהמתו שלא תצא ותזיק ואם יצאה והזיקה ואמרי׳ איהכי מאי בינייהו איכא בינייהו, לחייבו בד׳ א כא בינ יוו, יוו בו בו דברים, צער ריפוי שבת ובושת. ר' יוחנן דאמר אשו משום חציו אע"ג דאית ליה נמי אשו משום ממונו חייב בד' דברים הללו וכל שכן בנזק. אבל ריש לקיש דאמר אשו משום ממונו אמר לך כשם שאינו חייב בנזקי שורו למימר לקמן. כך אינו חייב באשו אלא נזק בלבד. בתר דאקשי' על ריש לקיש הני כולהו תיובתא. ושנינהו ואוקימ׳ דר׳ יוחנן נמי אית ליה משום ממונו, והלכה כר׳ יוחנן, הדרינן לשמעתין ואמרי׳, תנינן במתני׳ על החררה משלם נזק שלם. מז משלם. בעל הכלב או הן משים, בניי חכיב או בעל הגחלת. ופשיטי לן דבעל הכלב מפני שבעל הגחלת שומר גחלתו והכלב חתר והוציאה, ארחיה הוא לחתור ולא שינה כי כן דרכו. ואם לא חתר אלא לא שמר בעל הגחלת כראוי חייב בעל

גחלת. ואוקי׳ דאכלה